

Hanna Kowalewska-Marszałek, Dorota Cyngot

Sandomierz, woj. tarnobrzesckie. Stanowisko Wzgórze Zawichojskie

Informator Archeologiczny : badania 18, 35

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanowisko położone jest na terenie budowy osiedla mieszkaniowego przy nowym szpitalu; rozciąga się prawdopodobnie na obszarze 2-4 ha. Badania podjęto po otrzymaniu informacji o odkryciu pierwszych obiektów przez pracowników Przedsiębiorstwa Robót Inżynierskich Budownictwa Przemysłowego w Kielcach. Przebadano 17 obiektów - 10 grobów i 7 jam.

Najliczniejszą grupę stanowiły obiekty kultury amfor kulistych, reprezentujące późną i schyłkową fazę tej kultury. Z przebadanych 7 jam dwie /nr 2 i 3/ pełniły prawdopodobnie funkcję obiektów mieszkalnych; we wnętrzu jednej z nich odkryto jamę, zapewne zasobową. Jama nr 4, poważnie uszkodzona przez koparkę w trakcie prac ziemnych, wypełniona była niemal całkowicie lessem wypalonym na kolor pomarańczowy. W większości obiektów, także w jamach mieszkalnych, znaleziono znaczną ilość fragmentów płyt szlifierskich i gładzików kamiennych.

Pośród sześciu grobów kultury amfor kulistych dwa były bogato wyposażone w ceramikę, narzędzie krzemienne oraz ozdoby, m.in. tarczka dursztynowa. W dwóch kolejnych grobach - w tym w jednym zwierzęcym wyposażenie było znikomą; dwa ostatnie, zwierzęce, pozbawione były wyposażenia.

Odkryto również 2 groby kultury złockiej - grób dziecka w wieku 5-7 lat oraz pochówek, zapewne wtórny, zawierający zdekompletowane szkielety kilku dorosłych osobników. Grób kultury ceramiki sznurkowej był w znacznym stopniu uszkodzony, zachowała się część jamy grobowej z kośćmi kończyn dolnych zmarłego i niszka, zawierająca dwa całe naczyńka. Grób kultury trzcinieckiej, także częściowo zniszczony przez koparkę, zawierał uszkodzone szkielety dwóch osobników i 2 naczyńka.

Podczas badań poczynione zostały interesujące obserwacje układów stratygraficznych, gdyż 11 spośród odkrytych obiektów zgrupowane było na powierzchni ok. 1 ara. Podczas powierzchniowej prospekcji obszaru stanowiska ujawniono ponadto ślady osadnictwa grupy małej kultury nadciańskiej, kultury pucharów lekkołatych, grupy tarnobrzezkiej kultury łuzycyckiej oraz ślady osadnictwa wczesno-średniowiecznego.

Badania stanowiska będą kontynuowane.

SANDOMIERZ
woj. tarnobrzezkie
Stanowisko Wzgórze Zawichojskie

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
w Warszawie
Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Tarnobrzegu

Badania prowadziła mgr Hanna Kowalewska-Marszałek przy współudziale Doroty Cyngot. Finansował WKZ w Tarnobrzegu, Czwarty sezon badań. Osada neolityczna cyklu lendzielsko-polgarskiego.

Wykop pokrywał się częściowo z wykopem I/83, częściowo zaś z nim sąsiadował, stanowiąc jego uzupełnienie i rozszerzenie na północ i wschód. Usytuowany był na stoku, pośrodku zachowanej części wzgórza. Obejmował on działki: XVIII, XIX, XXVIII, XXIX i część XXXVIII; ogółem 115 m² powierzchni. Głębokość wykopów dochodziła do 2,5 m.

Kontynuowano eksplorację obiektów 10 i 11, badając pozostawiony w ub. roku świadek; odsłonięto też i przebadano trzy dalsze odcinki rowu /ob. 11/, a także fragmenty dwóch kolejnych rowów /ob. 12 i 14/ oraz jamę /ob. 13/.

Obiekt 11 - rozpoznany dotychczas na przestrzeni ok. 10 m - wykazuje duże zróżnicowanie wewnętrzne co do głębokości, kształtu przekroju poprzecznego, charakteru wypełnienia oraz ilości materiału archeologicznego. W jego obrębie natrafiono - jak się wydaje - na ślady ułożonych poziomo belek drewnianych. Obserwacja przekrojów poprzecznych ob. 11 pozwala na wyodrębnienie kilku faz jego wykorzystywania. Niejasna natomiast pozostaje w dalszym ciągu relacja stratygraficzna ob. 8 i 11.

Rowy 12 i 14 różnią się między sobą. Obiekt 12 jest niewielki /szerokość 30 cm, zbliżona głębokość/, o przekroju U-kształtnym. Rów nr 14 ma przekrój V-kształtny i podobny do obiektu 4, kopanego poprzednio.

Różnorodność obiektów odpowiada zapewne ich zróżnicowaniu funkcjonalnemu. Natomiast obecność pozostałości aż czterech rowów na stosunkowo niewielkim obszarze 1,5 ara i w niewielkiej odległości nasuwa przypuszczenie, że nie były one użytkowane równocześnie.

Wśród materiałów dominuje ceramika; liczne są też szczątki kostne - głównie kości dużych zwierząt. Wiele kości nosi ślady nacięć, odpalowywania itp. zabiegów. W materiale krzemionki przeważa surowiec czekoladowy. Do najciekawszych znalezisk należą: kościana zawieszka z ornamentem dolkowym, topór rogowy i gładzona siekierka kamienna. Całość materiału należy wiązać - podobnie jak poprzednio - z późną fazą cyklu lendzielsko-polgarskiego.

Materiały przechowywane są w IHKM PAN w Warszawie.